

سرشناسه:	فقیهی، سیدرضا، ۱۳۳۴ -
عنوان و نام پدیدآور:	میانی قرآنی اندیشه‌های سیاسی امام خمینی رحمه الله / نویسنده سیدرضا فقیهی.
مشخصات نشر:	قم: انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری:	۳۲۸ ص.
شابک:	۱۰۰۰۰۰ ریال ۹-۲۷۵-۲۴۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹-۱۳۴۸ - نظریه‌های سیاسی و اجتماعی اسلام و سیاست
رشته‌شناسی:	اسلام و دولت
موضوع:	پژوهشکده علوم اسلامی امام صادق (ع). انتشارات زمزم هدایت
رده‌بندی کنفرانس:	۱۳۹۱ س ۹۴ م ۵/۲ / ۱۵۷۴ DSR
رده‌بندی دیوبی:	۹۵۵/۰۸۴۲-۹۲
شماره کتابشناسی ملی:	۳۴۱۷۸۰۰

مبانی قرآنی اندیشه‌های سیاسی
امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ

www.ketab.ir

ترجمه
مکتب

www.ketab.ir

زنجیر
سفر

مبانی قرآنی

اندیشه‌های سیاسی امام خمینی *

نویسنده: سید رضا فقیهی
ویراستار: حسین قاسم حمزه
صفحه آرایی: سید محمد مهدی محسنی نیا
ناشر: زمزم هدایت

چاپ: نیا و نوبت چاپ: اول
تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۳
شمارگان: ۱۰۰۰۰
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۳۶-۲۷۵-۹

آدرس ناشر: قم، خیابان دور شهر، نبش کوچه ۳، پلاک ۸۱
تلفن: ۰۷۳۵-۳۷۷۳۰۷۳۵، ۰۲۵-۰۰۰۰۰۰۰۰
همراه: ۰۹۱۳۲۵۳۲۸۸۷

فهرست مطالب

۹	مقدمه
	بخش اول: کلیات و مفاهیم
	فصل اول: مفهوم شناسی
۱۲	۱. امام
۱۲	۲. مبانی
۱۳	۳. اندیشه
۱۴	۴. سیاست
۱۷	۵. اندیشه سیاسی
۱۸	۶. فلسفه سیاسی
۱۹	۷. کلام سیاسی
۱۹	۸. فقه سیاسی
۱۹	۹. جهان بینی
۲۲	۱۰. روش های فهم اندیشه سیاسی
	بخش دوم: مبانی قرآنی اندیشه های نظری سیاسی امام
	فصل اول: مبانی قرآنی «معرفت شناسی»
۳۸	اندیشه امام در مورد معیار شناخت
	فصل دوم: مبانی قرآنی «مبدأشناسی»
۴۵	جهان بینی امام در مورد توحید
۴۶	۱. جایگاه توحید در قرآن
۵۴	۲. مراتب و درجات توحید
۵۵	اول: توحید ذاتی
۵۵	دوم: توحید صفاتی
۵۶	سوم: توحید افعالی
۶۴	چهارم: توحید در عبادت
۶۵	توحید عملی
۶۷	آثار سیاسی جهان بینی توحیدی
۶۷	۱. خدامحوری و پرهیز از خودمحوری
۷۰	۲. تساوی همه انسان ها

۳. انحصار قانون گذاری برای خدا ۷۱
۴. انحصار حکومت و ولایت برای خدا ۷۷
۵. شجاعت و نترسیدن از غیر خدا ۸۰
۶. شهادت طلبی ۸۴
۷. آزادی از قید و بندهای خرافی ۸۷
۸. دادخواهی نکردن از حاکمان غیر الهی ۸۸
۹. توکل ۹۷
۱۰. تولی و تبری ۱۰۰

فصل سوم: مبانی قرآنی «انسان شناسی»

۱. آفرینش انسان ۱۰۷
۲. انسان امانت دار خدا ۱۰۸
۳. جهان در تسخیر انسان ۱۱۲
۴. انسان، موجودی مختار و آزاد ۱۱۳
۵. خرافات الهی ۱۱۵

فصل چهارم: مبانی قرآنی «راهنما شناسی»

- فلسفه نبوت ۱۲۰
۱. دعوت به یکتاپرستی و مبارزه با شرک و بت پرستی ۱۲۲
۲. خدا شناسی و بسط توحید ۱۲۲
۳. داوری در اختلافات و منازعات ۱۲۳
۴. برپایی قسط و عدالت ۱۲۴
۵. تعلیم و تربیت ۱۲۵
۶. اتمام حجت بر بشر ۱۲۷
۷. مبارزه با ظلم ۱۲۸
۸. شکستن غلها و زنجیرهای اسارت ۱۲۹
۹. اجرای قوانین و احکام الهی ۱۳۰
- قلمرو دخالت دین در سیاست ۱۳۲
- خاتمیت و جامعیت دین اسلام ۱۴۲
- امامت تداوم رسالت ۱۴۵
- اندیشه سیاسی امام در موضوع امامت ۱۴۶
- امامت خاصه در قرآن ۱۵۳

بخش سوم: مبانی قرآنی حکومت اسلامی

فصل اول: ضرورت حکومت اسلامی

- مبانی قرآنی ۱۶۴
۱. تحقق اهداف پیامبر ﷺ ۱۶۴
۲. ضرورت استمرار اجرای احکام ۱۶۵

۱۶۶	۳. سیره رسول الله ﷺ و امیر المؤمنین
۱۶۷	۴. پیشگیری از هرج و مرج
۱۶۹	۵. ماهیت و کیفیت قوانین اسلام
۱۷۲	۶. وجوب نجات مردم مظلوم
۱۷۳	۷. وجوب حفظ وحدت امت اسلامی
۱۷۴	ضرورت حکومت اسلامی در زمان غیبت

فصل دوم: اهداف حکومت اسلامی

۱۷۸	اندیشه امام در مورد اهداف حکومت اسلامی
۱۸۰	۱. امنیت
۱۸۴	۲. عدالت
۱۸۴	۳. خارج کردن انسان از تاریکی ها به سوی نور
۱۸۵	۴. تاسیس مدینه فاضله

فصل سوم: شرایط زمامدار

۱۹۰	۱. اسلام و ایمان
۱۹۰	۲. علم (فقاہت)
۱۹۱	۳. عدالت
۱۹۴	۴. کفایت (مدیر و مدبر بودن)

فصل چهارم: اصول نظام سیاسی اسلام

۱۹۷	اصل اول: عدم الولاية
۱۹۹	اصل دوم: ولایت الله (حاکمیت خدا)
۲۰۰	اصل سوم: ولایت رسول الله ﷺ و امامان معصوم
۲۰۶	اصل چهارم: اصل ولایت فقیه
۲۱۹	حدود اختیارات ولی فقیه

فصل پنجم: جایگاه، حقوق و وظایف مردم در نظام اسلامی

۲۲۳	جایگاه مردم در نظام اسلامی
۲۲۴	مفهوم شناسی:
۲۲۳	مقبولیت:
۲۲۴	ملاک مشروعیت:
۲۲۴	مشروعیت در اسلام
۲۲۴	الف: در دوران رسول خدا ﷺ
۲۲۶	ب: مشروعیت بعد از پیامبر ﷺ
۲۲۷	ج: دوران غیبت امام معصوم
۲۳۴	بیعت:
۲۳۵	رای اکثریت
۲۳۵	اکثریت به عنوان راه حل

۲۳۷	حقوق مردم در نظام اسلامی
۲۳۷	۱. عدالت
۲۳۹	۲. امنیت (مالی، جانی و عرضی)
۲۴۴	۳. آزادی
۲۵۱	۴. آموزش و پرورش
۲۵۲	۵. رفاه اجتماعی
۲۵۵	۶. مساوات و برابری
۲۵۹	وظایف مردم در نظام اسلامی
۲۵۹	۱. مقبولیت و پذیرش حاکمیت و ولایت الهی
۲۶۲	۲. مشارکت عملی
۲۶۵	۳. نظارت عمومی و امر به معروف

بخش چهارم: مبانی قرآنی سیاست خارجی

فصل اول: مفهوم‌شناسی

۲۷۳	اندیشه امام در سیاست خارجی
۲۷۴	پیش‌فرضها
۲۷۸	اصل اول: استقلال ذاتی
۲۸۰	استقلال فکری و فرهنگی
۲۸۰	استقلال اقتصادی
۲۸۱	استقلال نظامی
۲۸۱	استقلال سیاسی
۲۹۰	اصل دوم: دعوت به خدا و ارزشهای انسانی (صدور انقلاب)
۲۹۰	اندیشه امام در مورد اصل صدور انقلاب
۲۹۵	اصل سوم: جهاد با متجاوزان
۲۹۵	دیدگاه قرآن در مورد دفاع و صلح
۳۰۶	اصل چهارم: عزت و سیادت اسلامی
۳۰۹	اصل پنجم: وفای به عهد و پیمان
۳۱۳	اصل ششم: مبارزه با ظلم و حمایت از مظلوم
۳۱۶	اصل هفتم: وحدت امت اسلامی
۳۱۹	عوامل تقویت اتحاد
۳۲۰	راهبردهای اتحاد و انسجام
۳۲۳	فهرست منابع

مقدمه

اندیشه‌های سیاسی امام خمینی علیه السلام مهم‌ترین موضوع تاثیرگذار در قرن اخیر در سراسر جهان به ویژه در جوامع اسلامی و در میان محرومان و مظلومان جهان بوده و هست. این اندیشه‌ها همچنین به عنوان مهم‌ترین منبع و شاخص شناخت تفکر انقلاب اسلامی، مورد توجه پژوهشگران بوده است. امام بر خلاف جهان‌بینی و اندیشه‌های سلطه‌جویانه حاکم بر شرق و غرب، بینش و جهان‌بینی خاصی داشت که بر اساس آن، ایدئولوژی (باید و نبایدها) و اندیشه‌هایش (حکمت عملی) استوار بود و بر مذهب تأکید می‌نمود که در قاموس قدرتمندان سلطه‌گر جایگاهی نداشت. اندیشه حاکمیت الهی، خدا، عدالت‌محوری، ظلم‌ستیزی، مردم‌سالاری دینی، حمایت از مظلومان و محرومان و... باورهای امام بود که همچون آذرخشی بر پهنه کره خاک درخشید و امروز بخشی از طلوع این اندیشه را در جای جای جهان به نظاره نشسته‌ایم و انسان‌های بی‌شماری را در تکیاوی شناخت و بهره‌گیری از این اندیشه‌ها می‌بینیم. بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، قیام و نهضت خویش را با احیای اندیشه سیاسی اسلام، به ویژه احیای نظریه حکومتی اسلام آغاز کرد و این در حقیقت، یکی از تفاوت‌های اساسی نهضت امام علیه السلام با دیگر نهضت‌ها در سده‌های اخیر بود.

از سوی دیگر با توجه به اینکه همه اندیشه‌ها از یک جهان‌بینی خاص سرچشمه می‌گیرد ریشه و آب‌سخور اصلی اندیشه‌های امام نیز «جهان‌بینی خاص قرآنی» او بود. امام با قدرت عقل و علم و منطق به کلام خدا ایمان و باور داشت. الهام‌بخش او در شروع نهضت و تداوم انقلاب و رهبری جمهوری اسلامی و جهان اسلام، «قرآن» بود. بررسی و شناخت این منبع بی‌پایان

جهانبینی و اندیشه‌ها یکی از ضروری‌ترین وظایف است، زیرا عده‌ای در تلاشند که این اندیشه‌ها را بیگانه از اسلام و قرآن معرفی کنند و مستکبران نیز برای پیشگیری از این اندیشه، سرمایه‌گذاری کلان کرده‌اند و نیز گروهی تلاش می‌کنند که این تفکر را تفکر خاص شیعی معرفی کنند تا اهل سنت را از امام جدا کنند.

این کتاب در پی تبیین رابطه اندیشه‌های امام و آیات قرآن می‌باشد و نیز می‌کوشد به این پرسش پاسخ دهد که ریشه و منشأ اندیشه‌های سیاسی امام کدام آیات قرآن کریم است.

برای تبیین رابطه مذکور و پاسخگویی به پرسش یاد شده مباحث این کتاب در چهار بخش سازماندهی شده است. در بخش اول «کلیات و مفاهیم» مورد بحث قرار گرفته و در سایر بخش‌ها به ترتیب، مباحث «مبانی قرآنی اندیشه‌های اعتقادی - سیاسی امام، مبانی قرآنی حکومت دینی و مبانی قرآنی سیاست خارجی امام» مطرح شده است.

امید است موضوعات مطرح شده بتواند گوشه‌هایی از مبانی قرآنی اندیشه‌های سیاسی امام خمینی * را تبیین کند و نیز بخشی از دین‌مانسبت به این رهبر انقلابی و بزرگ را که ملت ایران و بلکه ملل آزادیخواه جهان مدیون جلالت‌های اوست ادا نماید.

بر خود لازم می‌دانم از استاد بزرگوار حجة الاسلام والمسلمین آقای دکتر محمد علی رضائی اصفهانی و جناب آقای دکتر احمد شفیعی اساتید محترم مجتمع آموزشی شهید محلاتی * که در این پژوهش راهنمای اینجانب بودند تشکر و سپاسگزاری بنمایم.

سید رضا فقیهی